

J A A R V E R S L A G 2 0 1 4 - 2 0 1 5

inleiding

2

Het afgelopen werkingsjaar stond in het licht van de legislatuurwissel na de verkiezingen van mei 2014. De universiteiten werkten samen met de hogescholen een memorandum uit waarin zij hun standpunten formuleerden voor de toekomstige regering.

In de VLIR-Werkgroepen werden de inter-universitaire standpunten voorbereid. Klemtoon lag op de zware hypotheek die de opeenvolgende besparingsrondes aan het hoger onderwijs opleggen.

De universiteiten ervaren de rem op de evolutie van de werkingstoelage als een bedreiging voor het functioneren van ons academisch model waarin hoogstaand onderwijs, state of the art wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijk dienstbetoon hand in hand gaan.

Het eerstelijns academisch personeel komt door de opeenvolgende besparingsrondes in een schaarbeweging terecht tussen de toenemende studentenaantallen en de

stagnerende inkomsten uit de eerste geldstroom die hun financiering mogelijk moeten maken.

De ronduit schitterende prestaties van onze universiteiten op vlak van wetenschappelijk onderzoek zorgen weliswaar voor parallelle financiering maar compenseren het tekort op de werkingstoelage niet aangezien ook deze activiteiten de inzet en de sturing van het academisch personeel vergen.

Het memorandum was evenwel niet bedoeld als klachtenbank maar eerder als inspiratiebron voor duurzame oplossingen en dit in samenwerking met de nieuwe voorgdij.

Voortbouwend op het verdiende vertrouwen tijdens meer dan twintig jaar externe visitaties lanceerden de universiteiten en hogescholen in hun memorandum een oproep voor een slimmer en slanker kwaliteitszorgstelsel van hun onderwijs.

In de zomer 2014 volgde een concreet voorstel dat door de nieuwe voorgdijminister positief onthaald werd en in een taskforce met vertegenwoordigers van hoger onderwijs, studenten en kabinet leidde tot een nieuwe aanpak waarbij de hoger onderwijsinstellingen kiezen voor een geïndividualiseerde benadering op basis van instellingsreviews.

De responsabilisering van iedere universiteit die aan de basis ligt van het nieuwe kwaliteitsmodel vormt de rode draad in dit VLIR-jaarverslag.

De universiteiten nemen de handschoen op en werken autonoom maar in overleg de maatregelen uit die passen bij hun context, studentenbevolking en personeelskenmerken.

Vertrekkende van het besef dat hun betoog sterker wordt door lokale en internationale samenwerking investeren zij in netwerking en een gezamenlijke outreach.

Zij overleggen over een betere oriëntatie van de snel stijgende studenteninstroom en versterken hun schaarse personele middelen door een beleid gericht op kansen en internationalisering.

Rosette S'Jegers
Secretaris-Generaal VLIR

Luc De Schepper
Voorzitter VLIR

LEES MEER
Het gezamenlijk memorandum van
Vlaamse universiteiten en hogescholen
vindt u terug op:
<http://www.vlir.be/memorandum>

I De universiteiten als opleiders p. 4

Een vernieuwde kwaliteitszorg p. 5

Learning Outcomes p. 6

Blended Learning p. 7

Mobility windows p. 8

Lerarenopleiding: Outside the Box p. 8

Buitenlandse niet EER-artsdiploma's p. 9

Rationalisatie p. 9

Oriëntering p. 10

Studievoortgang p. 11

Interuniversitaire master Gender en Diversiteit p. 11

II De universiteiten als partner in onderzoek en innovatie p. 12

Rol van de universiteiten in het wetenschaps- en innovatiebeleid p. 13

Europees onderzoeksbeleid p. 14

Doctoral Schools p. 15

Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (VABB) p. 17

III Kansenbeleid p. 18

VLIR Gelijkekansenrapport p. 19

Aanmoedigingsfonds p. 20

Studentenstatuut p. 20

IV De universiteiten als werkgever p. 22

Personeelsstatistieken p. 23

Actieplan Gender p. 23

V Networking and outreach p. 24

Onze universiteiten in beeld p. 25

Netwerkoverschrijdende samenwerking p. 25

Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking p. 26

I

*de
universiteiten
als
opleiders*

1. Een vernieuwde kwaliteitszorg

Al in 2013 bleek dat universiteiten en hogescholen het samenlopen van de pas gestarte nieuwe visitatieronde met de interne voorbereidingen op de eerste ronde instellingsreviews maar moeilijk konden behappen. Waar planlastvermindering werd beloofd, nam de regel- en verantwoordingsdruk verder toe en waar hernieuwd eigenaarschap werd vooropgesteld, verloor het visitatiestelsel in snel tempo draagvlak. De roep om vertrouwen, autonomie en een slimmer en slanker systeem van extern toezicht klonk aldoor luider. In hun gezamenlijk memorandum, dat eind februari 2014 werd gepubliceerd, houden VLIR en VLHORA een pleidooi voor een systeem waarin de geplande instellingsreviews worden behouden – zodat de hogeronderwijsinstellingen kunnen aantonen dat ze de kwaliteit van hun eigen beleidsvoering en hun eigen opleidingen stevig in handen hebben – en worden aangevuld met steekproeven bij een beperkt aantal opleidingen om dit te verifiëren.

Na de verkiezingen en het aantreden van de nieuwe Vlaamse regering, kondigde minister Crevits aan dat zij gehoor wilde geven aan de roep van de instellingen. In oktober werd een taskforce ingesteld waarin universiteiten, hogescholen, studenten, NVAO, VLUHR KZ en de overheid samen concrete systeemwijzigingen uitwerkten. Dit resulteerde in een decreetswijziging die, samen met de aangepaste beoordelingskaders en een kwaliteitscode, in juni 2015 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd.

Met dit nieuwe decreet wordt er een ontwikkelingstraject uitgetekend dat alle partners in staat moet stellen om tegen 2020 de overstap te maken naar een systeem van instellingsaccreditatie. Alle instellingen krijgen vanuit dit perspectief de mogelijkheid om in aanloop van de eerste ronde instellingsreviews pilots te ontwikkelen waarin zij de borging van de opleidingskwaliteit in eigen regie vormgeven en testen. Tijdens de instellingsreviews die zullen worden uitgevoerd in 2016-2017 wordt vervolgens voorzien in een aanvullende en verbetergerichte beoordeling van deze pilots, waarna in 2018 een systeembrede evaluatie wordt opgezet waarin de definitieve overgang naar instellingsaccreditatie verder wordt geconcretiseerd. Instellingen die kiezen om mee te stappen in dit ontwikkelingstraject, zijn vanaf mid-2015 tijdelijk vrijgesteld van de opleidingsvisitaties (behalve voor nieuwe opleidingen, opleidingen in een hersteltraject en internationaal georganiseerde opleidingen) zodat maximaal geïnvesteerd kan worden in de verdere versteviging van de interne kwaliteitszorg.

Naast het vele beleidsvoorbereidende werk en onze actieve participatie aan de verschillende onderhandelingstafels waarbij deze ontwikkelingen en de bijhorende kaders werden vormgegeven, investeerde VLIR in 2014-2015 verder in de inhoudelijke ondersteuning van zijn leden. Tijdens verschillende intervisiemomenten hielden de universiteiten elkaar op de hoogte van hun interne voorbereidingen op de instellingsreviews en werden goede praktijken gedeeld.

Alle universiteiten beslisten om mee te stappen in de pilotfase en dus constructief mee te bouwen aan de verdere ontwikkeling van het kwaliteitszorgstelsel. De instellingen waarden het vertrouwen en de autonomie die hen daarvoor werd gegeven en zijn zich ook sterk bewust van de verantwoordelijkheid die hierdoor op hun schouders komt te liggen. De universiteiten zijn op dit ogenblik volop bezig met het doorlichten en verder op punt stellen van hun interne kwaliteitszorgvoorzieningen. Interne monitoringssystemen worden ontwikkeld, internationale netwerken worden aangesproken en onderzocht wordt hoe studenten, externe peers en onafhankelijke vakgenoten blijvend bij de eigen kwaliteitsborging kunnen worden betrokken.

Ann Demeulemeester,
vicevoorzitter NVAO:

“De nieuwe instellingsreview in Vlaanderen wil een hefboom zijn voor de verdere verbetering van de kwaliteit. De review stimuleert de hogescholen en de universiteiten om meer duurzame kwaliteit te ontwikkelen en te komen tot een integrale kwaliteitscultuur, gedragen door alle betrokkenen. Het stelsel zet op deze wijze een grote stap in de richting van meer vertrouwen en meer openheid en focust op de kern van de zaak: de inhoud van de onderwijskwaliteit én de kwaliteitscultuur. Het Vlaamse hoger onderwijs kan daarmee zijn koppositie behouden en vernieuwen.”

De VLIR is ervan overtuigd dat de instellingsreview, samen met het ontwikkelingspad dat door het nieuwe decreet werd uitgezet, de kwaliteitszorg een nieuw elan zal geven. We durven vooruit te blikken op een kwaliteitscultuur waarin instellingen en iedereen daarin voor de eigen verantwoordelijkheden worden geplaatst, maar waarin het hoger onderwijs ook de vrijheid krijgt om met een eigen visie en expertise verder te werken aan excellent onderwijs. Ook in 2015-2016, dat met het ontwikkelen van de pilots en de laatste voorbereidingen op de instellingsreviews een erg bijzonder jaar op het gebied van kwaliteitsontwikkeling belooft te worden, wil VLIR deze overtuiging blijven uitdragen en ondersteunen.

_____ LEES MEER

NVAO beoordelingskaders instellingsreview:

<https://www.nvao.net/accrreditatiestelsel-vlaanderen>

Het wijzigingsdecreet vindt u terug op:

<https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/974109>

2. Learning Outcomes

Krachtens het decreet op de kwalificatiestructuur van april 2009 wordt van opleidingen in Vlaanderen verwacht dat ze hun profiel definiëren aan de hand van domeinspecifieke leerresultaten. De domeinspecifieke leerresultaten worden in consensus uitgewerkt door de instellingen die een bepaalde opleiding aanbieden en definiëren de kennis, vaardigheden en attitudes die de beginnende professional aantoonbaar dient te beheersen. VLIR en VLHORA begeleiden het gezamenlijke proces van de vormgeving van de leerresultaten. Onder begeleiding van een VLIR-VLHORA procesbegeleider schreven verschillende opleidingen in 2014 in consensus een leerresultatenkader uit. In het contacteren van de opleidingen werd de visitatiekalender als richtlijn gebruikt (Zelfevaluatie-rapport (ZER)-datum 2015) en werden zowel professionele als academische opleidingen begeleid. De uitgeschreven leerresultatenkaders werden door de NVAO gevalideerd en vervolgens opgenomen in de Kwalificatiedatabank. Met de recente opschorting van de opleidingsvisitaties is de procedure geëvalueerd en is er nagedacht over andere doeleinden. De Raden van Bestuur van VLIR en VLHORA gaven in samenspraak met de overheid hun akkoord met betrekking tot het volledig afwerken van de planning, zodat alle opleidingen tegen einde 2017 over een domeinspecifiek leerresultatenkader (DLR) beschikken.

_____ LEES MEER

De Kwalificatiedatabank vindt u terug op:

<http://www.ond.vlaanderen.be/kwalificatiestructuur/kwalificatiedatabank/>

3. *Blended Learning*

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar in sneltempo op, en de onderwijswereld kan niet achter blijven. De Vlaamse universiteiten zetten al enige tijd in op de integratie van digitale (onderwijs-) technologie, vooral op vlak van blended learning. Eind oktober 2014 vertrok vanuit de VLIR een brief aan de voogdijminister om blended learning in de schijnwerpers te zetten. In de brief pleiten de universiteiten ook voor financiële steun voor de ontwikkeling van een platform voor blended learning. Een dergelijk platform is noodzakelijk om de vinger aan de pols te houden bij de continue ontwikkelingen in het veld. iMinds, het Vlaamse interdisciplinaire instituut voor breedbandtechnologie, is de uitgelezen partner om aan deze platformwerking vorm te geven. De gesprekken tussen VLIR en iMinds werden in december 2014 opgestart.

Dat blended learning hoog op de agenda staat, blijkt onder andere uit een aantal studiedagen die rond het thema werden/worden georganiseerd. De VLIR werkte mee aan het 'Thinkers in Residence'-initiatief van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB). In samenwerking met KVAB vond op 19 november 2014 in het Paleis der Academiën een workshop plaats, 'The Flanders Case. 21st Century Learning in Higher Education'. Op deze studiedag werd een stand van zaken van het huidige aanbod aan MOOCs (Massive Open Online Courses) en blended learning in de kijker gezet. Op 19 mei 2015 volgde een praktijkdag georganiseerd door het ENW AUGent, het netwerk Blended Learning en de SIG Onderwijstechnologie.

Dat blended learning ook kan rekenen op ruime belangstelling in de nationale pers is gebleken uit een opiniestuk van de pen van Robert Stouthuysen (De Standaard, 16/04/15), waarin wordt gepleit voor een radicale digitalisering van het hoger onderwijs, en de nuancerende repliek die deze stelling ontlokte aan de rector van de KU Leuven, Rik Torfs (De Standaard, 17/04/2015).

**Rosette S'Jegers,
secretaris-generaal VLIR:**

"De Vlaamse universiteiten investeren al jarenlang in het verankeren van 'virtualiteit' in hun leeromgevingen. Daarbij wordt bewust geopteerd voor 'blended learning': het mixen van virtuele en 'materiële' elementen. Digitale onderwijs-technologie kan een waardevolle ondersteuning van het leerproces bieden, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat kennisoverdracht een levendig en interactief proces is waarbij het reële contact met en tussen de studenten van groot belang blijft."

4. Mobility windows

8 In de context van de Europese 2020-doelstellingen en van Vlaamse maatregelen rond internationale studentenmobiliteit, hebben de Vlaamse universiteiten een visietekst rond het concept 'mobility windows' geschreven. Zij doen dit in de eerste plaats omdat zij overtuigd zijn van het belang van kwaliteitsvolle internationale mobiliteit in het algemeen, en van het potentieel van 'mobility windows' in het bijzonder. Een hedendaagse universiteit is immers ingebed in een wereldwijd netwerk van onderzoek en onderwijs. Aangezien 'mobility windows' een verre gaande integratie van internationalisering in de kern van het academisch onderwijs veronderstellen, moet de beleidsvoering rond internationalisering en internationale mobiliteit in het hoger onderwijs worden gedragen door alle betrokken beleidsdomeinen, nl. internationalisering én onderwijs.

LEES MEER

De volledige visietekst vindt u terug op:
<http://www.vlir.be/media/docs/mobility-windows-visietekst.pdf>.

5. Lerarenopleiding: Outside the Box

Het lerarenberoep lijkt al enige tijd in te boeten aan populariteit. Studenten opteren steeds minder vaak voor het volgen van een lerarenopleiding. Nochtans heeft onze kennisintensieve samenleving behoefte aan degelijk opgeleide leraren. Om een lerarenopleiding te kunnen aanbieden die zowel aantrekkelijk als professioneel solide is, werd er in de VLIR-Werkgroep Onderwijs en de VLIR-Werkgroep Lerarenopleiding overlegd over een voorstel tot hervorming. Dat overleg kreeg vorm in de zogenaamde 'outside the box'-nota, waarin de contouren worden geschetst van een hervormde lerarenopleiding. Daarnaast wordt er in de nota ook gewezen op de wenselijkheid dat voortaan alle masters hun lerarenopleiding behalen aan een universiteit, eerder dan aan een CVO.

Een aantal voorstellen tot invulling van de outside the box-nota werd geformuleerd en besproken in de schoot van de Werkgroep Lerarenopleiding, de Werkgroep Onderwijs en het Bureau der Rectoren. Er werd uiteindelijk geopteerd voor het voorstel dat het snelst en binnen de contouren van het huidige decreet kan worden geïmplementeerd. Hierbij is het uitgangspunt een lerarenopleiding van 45 studiepunten kerncurriculum aangevuld met 15 studiepunten opleidingsonderdelen met dubbele finaliteit. Essentieel is de mogelijkheid tot inbouwen van de lerarenopleiding in een (tweejarige) masteropleiding. Daaruit vloeit voort dat enkel de universiteiten het lerarendiploma op masterniveau uitreiken.

LEES MEER

De outside the box-nota vindt u terug op:
http://www.vlir.be/media/docs/Outside_the_box_nota_lerarenopleiding.pdf

De visietekst van de Associatie KU Leuven vindt u op: <http://associatie.kuleuven.be/onderwijs/documenten/associatie-kuleuven-visietekst-leraar2025.pdf>

6. Buitenlandse niet EER-artsendiploma's

De formele bevoegdheid voor erkenning van buitenlandse (niet-EER) artsendiploma's ligt bij NARIC namens de Vlaamse Gemeenschap. Deze procedure heeft enige tijd moeizaam gelopen, met vertraging in de behandeling van een groot aantal dossiers tot gevolg. Op aandringen van de vorige voogdijminister in januari 2014 werd er met de VLIR en het Agentschap voor Kwaliteitszorg en Vorming (AKOV) naar een oplossing gezocht. Aan de VLIR werd gevraagd om in tussentijd de hangende dossiers in behandeling te nemen om zodoende de achterstand weg te werken. Dit is inmiddels gebeurd, en de NARIC-procedure draait terug op kruissnelheid. De stuurgroep die werd opgericht in antwoord op de bezorgdheid van de minister is inmiddels al enkele keren samengekomen, en werkt aan concrete voorstellen tot het optimaliseren van de procedure.

7. Rationalisatie

De studentenaantallen van de Vlaamse universiteiten zijn de voorbije jaren sterk gegroeid. De financiering van onze instellingen is deze groei echter niet gevolgd. Het kliksysteem compenseert de toename van de studentenaantallen slechts gedeeltelijk in de werkingsuitkeringen. Tegen deze achtergrond van schaarste verzocht Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits de universiteiten een plan rond rationalisatie van het opleidingsaanbod uit te werken. De Vlaamse universiteiten hebben deze opdracht ter harte genomen en hebben het thema rationalisatie vanuit verschillende invalshoeken bestudeerd, en een inventaris opgevoerd van de rationalisatie-initiatieven van de afgelopen jaren. De Vlaamse universiteiten engageren zich bovendien tot een voortdurende (her)evaluatie van deze initiatieven, zowel op instellingsniveau als Vlaanderen-breed. Dit engagement hebben ze vertaald in een charter, waarin de universiteiten zich verbinden om binnen elke instelling volgens vier pijlers maximaal te zoeken naar rationalisatiemogelijkheden, nl. (1) rationaliseren door samenvoegen, (2) rationaliseren door samenwerking, (3) rationaliseren door afbouw, en (4) rationaliseren door transparantie. Deze gebundelde initiatieven, voorbereid in de VLIR-Werkgroepen Onderwijs en Universitair Beheer en Administratie en bekrachtigd door de VLIR-Raad, werden aan de voogdijminister overhandigd op een speciaal overleg dat plaatsvond in de schoot van de VLUHR op 1 april 2015.

Uit datzelfde overleg tussen de voogdijminister en de Vlaamse hoger onderwijsinstellingen is gebleken dat rationalisatie niet louter een oefening tot bezuiniging is. Voor de minister is rationalisatie geslaagd wanneer er meer duidelijkheid en transparantie komt in het opleidingsaanbod hoger onderwijs. De VLIR-Werkgroep Onderwijs heeft de bezorgdheid van de minister ter harte genomen, en heeft werkzaamheden opgestart om aan deze bezorgdheid tegemoet te komen. Met het oog op de doelgroep van de kiezende abiturient, worden in deze oefening de academische opleidingen op bachelorniveau aan de Vlaamse universiteiten in beeld gebracht. Dit is immers het aanbod waarmee kiezende abiturienten en hun ouders in de eerste plaats in aanraking komen.

Op vraag van minister Crevits hebben de Vlaamse universiteiten zich bovendien voor de duur van twee academiejaren geëngageerd voor een moratorium op het indienen van aanvragen van nieuwe initiële opleidingen en dossiers uitbreiding van de studieomvang. De periode van het moratorium wordt ingezet om de verdere rationalisatie uit te werken door (verder) te inventariseren en nieuwe pistes uit te tekenen. De universiteiten werken momenteel aan mogelijkheden tot rationalisatie en gaan na of opleidingen kunnen worden samengevoegd, en of voor bepaalde opleidingen over de universiteiten heen kan worden samengewerkt.

_____ LEES MEER

Het charter rond rationalisatie vindt u terug op:

http://www.vlir.be/media/docs/Charter_rationalisatie.pdf

8. Oriëntering

10

In haar beleidsnota formuleerde minister Crevits het studiekeuzeproces in de overgang tussen het secundair en het hoger onderwijs als één van haar prioriteiten en vroeg zij naar instrumenten die de huidige processen kunnen stroomlijnen en verbeteren. In antwoord op deze vraag is de commissie visie op oriëntering opgericht. Haar opdracht is het uittekenen van een visie op de oriëntering en de rol ervan in de stap naar het hoger onderwijs; daarenboven begeleidt ze pilootprojecten die zich inschrijven in de visie. De commissie staat onder leiding van Ludo Melis en Veerle Hendrickx en telt vertegenwoordigers van verschillende hogeronderwijsinstellingen, van de studenten en een waarnemer van de VLOR.

Als concrete domeinen om instrumenten in te ontwikkelen voor de overgang van secundair naar hoger onderwijs, is in overleg met het kabinet van minister Crevits afgesproken om in eerste instantie te werken rond enerzijds de exacte en/of ingenieurswetenschappen en anderzijds rond de geïntegreerde lerarenopleiding. Om een pilootproject uit te werken rond (ingenieurs-)wetenschappen is de ontwikkelcommissie wetenschappen opgericht. De commissies kunnen in de uitwerking van de instrumenten steunen op het samenwerkingsverband met iMinds dat in het kader van het project werd opgezet.

De Vlaamse universiteiten zetten reeds volop in op (her)oriëntering, remediëring en begeleiding van leerlingen en studenten voor of bij inschrijving; bestaande instrumenten worden hierbij beschouwd als een onderdeel van een volledig traject. Vertrekkende van het bestaande instrumentarium werkte de commissie visie in het voorjaar van 2015 een voorstel uit voor een pilootproject. Ze pleitte in deze voor de invoering van een algemeen niet-bindend Vlaams – breed oriënteringsinstrument dat de studiekeuzer zicht geeft op zijn/haar affiniteit met het niveau – HBO5 of Bachelor – en de gerichtheid van de bachelor – professioneel of academisch – evenals met het belangstellingsgebied dat hem of haar de beste kansen biedt. Dit instrument wordt uitgewerkt vertrekkende van de bestaande instrumenten en is ingebed in een breder oriënteringstraject dat inzet op grondige feedback en opvolging en het keuzeproces in zijn geheel en in zijn complexiteit ondersteunt.

Het VLIR-Bureau onderschreef het belang van een sterk oriënteringstraject dat van start gaat in het leerplichtonderwijs tot aan de inschrijving. Het Bureau benadrukte dat proeven niet bindend kunnen zijn. De op basis van het bestaande materiaal te ontwikkelen proeven moeten beschouwd worden in

hun relatieve waarde als onderdeel van een totaaltraject en moeten gekoppeld zijn aan remediëringmogelijkheden binnen de scholen. De proef doet geen absolute uitspraken over slaagkansen, maar informeert de studiekeuzer. Het Bureau ondersteunt de vraag naar een pilootproject van minister Crevits, maar stelt dat de ontwikkeling verder onderzoek vereist en dat het nodig is de resultaten van de piloot grondig te evalueren, als een noodzakelijke maatregel voor verderzetting.

De ontwikkelcommissie wetenschappen werkte voor de academische opleidingen een pilootproject uit over de ijkingsproef wiskunde, waarvan er momenteel verschillende proeven in verschillende instellingen aangeboden worden. Het voorstel van de commissie betreft een gefaseerde uitvoering van de visie voor de academische beta-opleidingen en de oprichting van een centrale toetscommissie en afzonderlijke ijkingsstoetscommissies. De rectoren ondersteunen het pilootproject over de ijkingsproef binnen de STEM-richtingen, maar zijn tegen een verplichte invoering.

LEES MEER

Meer informatie vindt u terug op de VLIR-website:

Advies over de versterking van het studiekeuzeproces bij de overgang

van het secundair naar het hoger onderwijs – conclusienota:

http://www.vlir.be/media/docs/Advies_versterking_studiekeuzeproces_conclusienota.pdf

Visie ijkingsstoets STEM:

http://www.vlir.be/media/docs/Visie_ijkingsstoets_STEM.pdf

Synthesenota 'oriënteringsinstrumenten':

http://www.vlir.be/media/docs/Synthesenota_orienteringsinstrumenten.pdf

9. Studievoortgang

Elk jaar vraagt de pers aan de instellingen slaagcijfers op. De VLIR-Werkgroep SIDU (Studieloopbaan-begeleiding: Instroom, Doorstroom, Uitstroom) zou er op termijn willen toe komen om jaarlijks te rapporteren over de slaagcijfers, over alle universiteiten heen, aan de hand van relevante en correcte data. De Werkgroep werkt een begeleidende tekst uit als hulp bij de interpretatie van slaagcijfers in een flexibel onderwijssysteem, om op die manier een genuanceerd beeld te geven van de werkelijkheid. De data kunnen ook erg nuttig zijn om het studievoortgangsbeleid verder te onderbouwen en te optimaliseren.

10. Interuniversitaire master Gender en Diversiteit

Deze interuniversitaire opleiding werd voor het eerst ingericht in het academiejaar 2014-2015. Een 65-tal studenten schreven zich in. Ter ondersteuning bood de VLIR een stageplaats aan voor 3 studenten. Twee studenten deden een survey over de registratie van kansengroepen aan de Vlaamse universiteiten, een derde stagiaire ondersteunde de monitoring van het VLIR Actieplan Gender.

11

II

12

*de
universiteiten
als partner
in onderzoek
en innovatie*

1. Rol van de universiteiten in het wetenschaps- en innovatiebeleid

De VLIR heeft het voorbije jaar een aantal aandachtspunten meegegeven aan de nieuwe Vlaamse Regering over het geplande wetenschaps- en innovatiebeleid. Specifieke punten waren onder meer de internationaliseringsstrategie voor onderzoek (zie ook punt 2) en de rol van universiteiten in innovatiesystemen.

De VLIR kan zich volledig vinden in de overheveling van de academisch-gestuurde IWT programma's naar het vernieuwde FWO, terwijl de primair bedrijf-gestuurde initiatieven opgenomen worden in het nieuwe AIO (Agentschap voor Innoveren en Ondernemen). Consolidatie van de steunmaatregelen voor bedrijven binnen één agentschap met één front office zal de toegankelijkheid vereenvoudigen en de afstemming van het steuninstrumentarium vergemakkelijken.

Een blijvend punt van aandacht in deze nieuwe context betreft de interactie tussen kennisinstellingen, bedrijven en overheid, dewelke essentieel is voor innovatie. Hedendaagse innovatieconcepten zijn gebaseerd op het idee dat innovatie geen lineair proces is dat loopt van onderzoek (door kennisinstellingen) over ontwikkeling tot een commercialiseerbaar nieuw product of dienst (door bedrijven), maar veeleer een web-like proces, met complexe interacties tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen, en dit in alle fasen van het onderzoeks-, ontwikkelings-, en commercialisatieproces. De VLIR pleit ervoor dat het beleid meer rekening houdt met nieuwe concepten zoals *innovation communities*, *smart specialisation* en open innovatie. De universiteiten hebben evenwel de verantwoordelijkheid om vanuit de multidisciplinariteit van hun onderzoek en in afstemming met de industrie nieuwe samenwerkingsopportunities voor innovatie te detecteren, te selecteren en op te starten. Uiteraard zijn de universiteiten vandaag reeds actief in *innovation communities*, zowel in de vorm van niet-structurele samenwerkingsverbanden met bedrijven en overheden als via de Tech Transer Offices (TTO's), wetenschapsparken, incubatoren, acceleratoren, en zaai/risicokapitaalinvesteringsfondsen.

_____ LEES MEER

Meer informatie vindt u terug op de VLIR-website:

VLIR-advies over de nieuwe accenten in het Vlaams wetenschaps- en innovatiebeleid:

http://www.vlir.be/media/docs/VLIR_advies_accenten_wetenschaps_innovatiebeleid.pdf

VLIR-advies over de rol van universiteiten in innovatiesystemen:

http://www.vlir.be/media/docs/VLIR_brief_innovatiesystemen.pdf

2. Europees onderzoeksbeleid

VLIR-Werkgroep EU Research

14 Sinds 2014 neemt Ignace Lemahieu (Directeur Onderzoeksangelegenheden, UGent) namens VLIR deel aan de werkzaamheden van de Research Policy Working Group (RPWG) van de European University Association (EUA). Mede naar aanleiding hiervan werd in juni 2014 de VLIR-Werkgroep EU Research opgericht, bestaande uit de beleidsmedewerkers European Affairs van iedere universiteit. Deze Werkgroep rapporteert aan de VLIR-Werkgroep Onderzoek. Naast de voorbereiding en opvolging van de EUA RPWG behoren kennisdeling over Europese beleidsontwikkelingen op het gebied van Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (O&O&I) en de voorbereiding van VLIR-standpunten omtrent Europese Zaken eveneens tot de opdracht van de Werkgroep EU Research.

De VLIR stelde in het najaar van 2014 met genoeg vast dat de nieuwe Vlaamse Regering sterk wil inzetten op Europese en internationale samenwerking op onderzoeksgebied, maar wenste hierbij wel te benadrukken dat dit niet ten koste mag gaan van de reguliere onderzoeksfinanciering. Om voluit voor Europa te kunnen gaan, moet de basis in orde zijn. De VLIR stelde voor om gebruik te maken van de aangekondigde hervorming van de structuren om het Vlaamse W&I-beleid beter te laten aansluiten op het Europees onderzoeksbeleid, bijvoorbeeld door op een meer structurele manier in te spelen op ERA-netten, Joint Programming Initiatives (JPI) en de initiatieven van het European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). De VLIR stelde tevens voor om werk te maken van een verbeterde en efficiëntere dienstverlening van de Vlaamse NCP-systemen (National Contact Points) met het oog op een multidisciplinaire en versterkte participatie van de Vlaamse deelnemers in Horizon 2020.

De VLIR-Werkgroep EU Research bereidde in het voorjaar 2015 ook standpunten voor over het 'Investeringsplan voor Europa' van de nieuwe Europese Commissie (ook gekend onder de naam EFSI, European Fund for Strategic Investments, of Plan Juncker). De universiteiten waarden het initiatief van de Commissie Juncker om in Europa meer investeringscapaciteit te realiseren, een broodnodig doel. De VLIR sloot zich echter aan bij de oproep van tal van Europese koepelorganisaties van kennis- en innovatie-instellingen om de oprichting van EFSI niet gepaard te laten gaan met besparingen op het budget van Horizon 2020. Wij pleiten ervoor om zeker het

fundamentele onderzoek te vrijwaren, met name binnen de European Research Council (ERC), Marie Skłodowska Curie Actions (MSCA) en Future and Emerging Technologies (FET). Deze zijn immers sterk afhankelijk van overheidsinvesteringen en zullen dus geen alternatief vinden in de investeringsprojecten die mede door EFSI tot stand zullen worden gebracht.

Netwerking

In het kader van de Werkgroep EU Research wordt er sterk ingezet op het uitbouwen van relaties met externe stakeholders, zoals de Vlaamse vertegenwoordigers in het Europees Parlement, de liaison-officers van de VSNU, de CReF,...

Zo vond er op 2 december 2014, mede op initiatief van het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (VLEVA), een eerste kennismaking plaats tussen de EU-cellen van de universiteiten en de Vlaamse Europarlementsleden. Ook de onderzoeksinstituten iMinds, VITO, VIB en ITG waren aanwezig. Het doel van deze meeting was om te komen tot betere onderlinge informatie-uitwisseling: de universiteiten en onderzoeksinstituten stellen hun expertise ter beschikking van de Europarlementsleden, die op hun beurt de Vlaamse belangen kunnen behartigen op Europees niveau. Dit nieuwe initiatief werd enthousiast onthaald door alle partijen.

Met de VSNU is afgesproken om jaarlijks een gezamenlijk overleg te organiseren en informatie uit te wisselen tussen Vlaanderen en Nederland.

De VLIR-Werkgroep EU Research formuleerde in 2015 verder een voorstel van structurele samenwerking met CReF op het vlak van Europese Zaken. Europa overlegt immers in eerste instantie met de lidstaten en niet met de regio's.

Plannen voor de toekomst

Voor de komende periode zal de VLIR-Werkgroep EU Research o.a. aan de ontwikkeling van de nationale ERA Roadmap meewerken, de Mid-Term Review van Horizon 2020 opvolgen en de samenwerking met CReF verder uitbouwen.

_____ LEES MEER

Het gezamenlijk standpunt van CESAER, EARTO, EUA, LERU en Science Europe over EFSI vindt u op: http://www.eua.be/Libraries/Press/ERA_Stakeholders_-_Joint_Statement_on_EFSI.sflb.ashx.

Het standpunt van VLIR en CReF over EFSI vindt u op:
http://www.vlir.be/media/docs/VLIR_CREF_standpunt_EFSI.pdf

3. Doctoral Schools

De Vlaamse overheid en universiteiten geven tal van stimulansen aan talentvolle jonge mensen om een doctoraat aan te vatten. Zij zijn immers de 'kenniswerkers voor morgen', die een belangrijke rol te spelen hebben in onze economie en de maatschappij in haar geheel.

15

Om onze kenniswerkers optimaal voor te bereiden op deze rol, bouwde iedere universiteit gestructureerde doctoraatsopleidingen uit in het kader van de 'Doctoral Schools'. De taak van de doctoraatscholen is tweeledig: enerzijds het bevorderen van wetenschappelijke topexpertise bij jonge vorsers, en anderzijds zorgen voor een meer algemene professionele vorming met het oog op instroom op de niet-academische arbeidsmarkt.

Het Besluit 'Omkadering Jonge Onderzoekers' (vaak afgekort als 'OJO' Besluit) van de Vlaamse regering en de bijhorende subsidie die sinds 2011 wordt toegekend, lieten de Doctoral Schools toe om deze werking in belangrijke mate verder uit te bouwen en om meerwaarde te creëren door intensievere interuniversitaire samenwerking. Deze samenwerking krijgt mee vorm binnen de VLIR-Werkgroep Doctoral Schools. Zeer waardevolle interuniversitaire initiatieven zagen de laatste jaren het licht, zoals onder meer het Flanders Training Network for Methodology and Statistics (FLAMES) en het trainingsnetwerk voor de life sciences met een jaarlijks terugkerende reeks hoogstaande workshops.

Een deel van de toegekende OJO-middelen is specifiek bestemd voor initiatieven ter optimalisering van de aansluiting van jonge onderzoekers op de externe arbeidsmarkt: de organisatie van job-beurzen en loopbaanevenementen, loopbaanbeleiding en oprichting carriërecentra, opbouwen van structurele contacten en overleg met bedrijfsleven en de niet-academische arbeidsmarkt, mentoringtrajecten en initiatieven ter bevordering van valorisatie, innovatie en ondernemerschap.

Wetenschappelijke integriteit

In 2014 besteedde de VLIR-Werkgroep Doctoral Schools ook de nodige aandacht aan het topic wetenschappelijke integriteit. De omkadering die de Doctoral Schools bieden aan doctoraatsstudenten kan immers een belangrijke rol spelen bij het aanmoedigen van integere onderzoekspraktijken en bijgevolg ook het voorkomen van fraudegevallen.

16

Er werd afgesproken dat iedere instelling een kwalitatief opleidingsaanbod zou ontwikkelen rond integriteit, wat intussen reeds werd gerealiseerd. Daarbij is enerzijds aandacht voor theoretische concepten, maar anderzijds is er ook voldoende ruimte voor praktische oefeningen. Door het voorleggen van concrete cases van ethische dilemma's die zich kunnen voordoen in de onderzoekspraktijk, wordt geprobeerd om de doctoraatsstudenten aan te zetten tot reflectie en tot het ontwikkelen van de juiste ethische reflexen.

Open science en open data

Op donderdag 4 juni 2015 organiseerden de VLIR en de Doctoral Schools het seminarie 'Embracing Data Management – Bridging the Gap Between Theory and Practice', gewijd aan het thema open science and open data management. Het seminarie kaderde binnen 'FOSTER' (Facilitate Open Science Training for European Research), een tweejarig Europees FP7 project dat onderzoekers en universiteitsmedewerkers in het algemeen wil aanmoedigen tot het hanteren van principes en praktijken van 'open science'.

Publiceren in open access staat reeds enige jaren in de belangstelling en het belang ervan wordt intussen algemeen erkend. Maar naast de wetenschappelijke output worden nu ook de 'ruwe', onderliggende onderzoeksdata zelf meer en meer in het vizier genomen. De ondersteunende infrastructuur is echter niet altijd aanwezig. Hoe stel je een data management plan op? Welke zijn betrouwbare repositories om data te deponeren en hoe zit het met de institutionele repositories aan de Vlaamse universiteiten? Hoe zit het met de copyright van data en welke licenties kunnen worden gebruikt?

Deze en andere praktische vragen kwamen aan bod tijdens het FOSTER seminarie dat onderzoekers in de eerste plaats concrete handreikingen en tools wilde bieden om zelf aan de slag te gaan. De presentaties van het seminarie werden beschikbaar gesteld op het FOSTER portaal.

_____ LEES MEER

Bekijk de presentaties van het FOSTER seminarie op: <https://www.fosteropenscience.eu/event/embracing-data-management-bridging-gap-between-theory-and-practice>

4. *Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand (VABB)*

Het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW) beoogt een validering van publicaties uit de sociale en humane wetenschappen, zodat deze een rol kunnen spelen bij de verdeling van BOF-onderzoeksmiddelen (Bijzondere Onderzoeksfondsen). De verdeling van de middelen die aan de universiteiten worden toegekend in het kader van het BOF besluit, is in belangrijke mate gebaseerd op de wetenschappelijke output van de universiteiten. De parameters die gebruikt worden om de output te kwantificeren, zijn niet afgestemd op de publicatiepatronen in de sociale en humane wetenschappen. De wetenschappelijke output van onderzoekers in deze domeinen had bijgevolg slechts weinig impact op de interuniversitaire verdeling van de BOF-middelen.

Om hieraan te verhelpen werd beslist over te gaan tot de uitbouw van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen. Dit bestand laat toe een bredere waaier aan publicatievormen in rekening te brengen. Op deze manier wordt de wetenschappelijke output in de SHW beter erkend en meetbaar gevaloriseerd.

Het wetenschappelijk beheer, de opbouw en de jaarlijkse actualisatie van het VABB-SHW gebeurt door het Gezaghebbende Panel ('GP'); achttien onderzoekers uit de sociale en humane wetenschappen die voor deze taak werden aangesteld door de Vlaamse overheid. Ze worden in hun opdracht ondersteund door ECOOM Antwerpen en door de VLIR.

In 2014 werkte het Gezaghebbende Panel aan de voorbereiding van de vijfde versie van het VABB-SHW. Zoals steeds werden de publicaties en publicatiekanalen beoordeeld waarin Vlaamse onderzoekers in het voorafgaande jaar publiceerden. Voor deze beoordelingsronde werd ook eenmalig, op vraag van de universiteiten, het volledige 10-jarige tijdsvenster open verklaard. De instellingen konden publicaties aanleveren voor de volledige periode 2004-2013 en kregen zo de kans om alle oudere publicaties die om administratieve of andere redenen nog niet eerder waren aangeleverd, toch nog in te brengen voor het VABB-SHW.

Het GP besloot om met ingang van de vijfde versie van het VABB-SHW geen individuele boekpublicaties meer te beoordelen (behalve boeken met GPRC-label uitgegeven bij een Vlaamse uitgeverij), gezien de moeilijkheid om de nodige bewijzen voor peer review op te sporen. Boeken kunnen wel nog steeds op individuele basis worden opgenomen via de beroepsprocedure, mits de instellingen bewijs voor peer review kunnen aanleveren. Boeken kunnen ook nog steeds worden opgenomen via selectie op uitgeversniveau (cfr. VABB-uitgeverslijst waarvan alle boeken worden aanvaard) of op reeksniveau.

Het GP blijft ook aandachtig voor de problematiek van 'predatory' tijdschriften. Het gaat daarbij om open access tijdschriften en hun uitgevers die pretenderen te werken met peer review maar die eigenlijk gerund worden door commerciële bedrijven die louter uit zijn op het innen van een publication fee. Deze tijdschriften worden systematisch geweerd uit het VABB-SHW.

_____ LEES MEER

Bekijk de actuele publicatielijsten en andere documenten over het VABB-SHW op <http://www.ecoom.be/vabb>.

III

18

kansenbeleid

1. VLIR Gelijkekansenrapport

De VLIR-Werkgroep Gelijke Kansen stelt op regelmatige basis een stand van zaken van het gelijkekansenbeleid aan de Vlaamse universiteiten op. De Vlaamse universiteiten ontwikkelden de voorbije jaren immers een brede waaier aan initiatieven om hun diversiteitsbeleid ten aanzien van zowel studenten als personeel, om te zetten in concrete acties. Het vierde Gelijkekansenrapport beschrijft de realisaties gedurende de periode 2011-2013. Sommige initiatieven zijn gemeenschappelijk voor alle universiteiten (actieplannen gender, interuniversitaire master Gender en Diversiteit, registratie van doelgroepen, inclusief hoger onderwijs, coaching, taalondersteuning,...), andere initiatieven zijn instellingsspecifiek.

De eerste resultaten van een diversiteitsbeleid zijn er zeker en vast maar het is noodzakelijk om dit beleid op een duurzame manier te verankeren. Daartoe formuleerde de VLIR-Werkgroep Gelijke Kansen een aantal aanbevelingen op het gebied van beleid, onderwijs en onderzoek. Zo wordt gepleit voor de integratie van diversiteit in het gehele beleidsproces, voor het realiseren van echt inclusief onderwijs dat het doelgroepdenken en het efficiëntiemodel overstijgt en waarbij diversiteit een meerwaarde betekent. Het rapport leest ook als een uitnodiging om op Vlaams niveau blijvend na te denken over een (gezamenlijk) gelijkekansenbeleid, inclusief de monitoring van kansengroepen via een eenduidige registratie van achtergrondkenmerken van studenten. Naast de kwantitatieve analyse is er eveneens een kwalitatieve benadering nodig. Het realiseren van een cultuurverandering vormt een basisvoorwaarde voor een duurzaam diversiteitsbeleid. Dit alles veronderstelt een aangepaste financiering.

_____ LEES MEER

U vindt het Gelijkekansenrapport terug op:

<http://www.vlir.be/content1.aspx?url=gelijkekansenrapport>

“Van de periferie naar de kern.

Omgaan met diversiteit in onderwijs als kenmerk van kwaliteitsdenken”.

In het voorwoord bij het VLIR Gelijkekansenrapport verdedigen Prof. Piet Van Avermaet en Prof. Ides Nicaise de stelling dat diversiteit van de periferie naar de kern van onderwijs moet komen. Beide experten dringen er sterk op aan dat diversiteit gehanteerd zou worden als uitgangspunt bij beleidsontwikkeling, in onderwijs en andere beleidsdomeinen (personeel, onderzoek enz.). Naast een grondhouding is het omgaan met diversiteit ook een kwaliteitskenmerk van onderwijs.

2. Aanmoedigingsfonds

Het Aanmoedigingsfonds werd in 2008 opgericht (financieringsdecreet) om hogeronderwijsinstellingen te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de instroom, doorstroom en uitstroom te bevorderen van studenten uit bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in het hoger onderwijs.

In het kader van besparingen die in september 2014 werden aangekondigd door de nieuwe Vlaamse Regering, werden de middelen van het Aanmoedigingsfonds geïntegreerd in de basisfinanciering, zonder kleuring, zonder enige administratieve verplichting voor de instellingen. De doelstellingen van het fonds (als onderdeel van de maatschappelijke opdracht van de onderwijsinstellingen) blijven weliswaar behouden.

De impact van de ontkleuring van de middelen evenals de gevolgen van mogelijke, nog verdere besparingen, zal pas na verloop van tijd goed ingeschat kunnen worden. Het opnemen van de diversiteitswerking binnen de reguliere werking heeft voordelen maar ook nadelen. Het proeftuinmodel lijdt er sterk onder, er is veel minder ruimte voor het opstarten van nieuwe initiatieven. We evolueren opnieuw naar externe financiering om voort te kunnen experimenteren, dit brengt competitie en administratieve last met zich mee. Structurele verankering houdt tevens een risico in dat er minder aandacht besteed wordt aan diversiteit. Diversiteitsteams zijn en blijven nodig om blijvend impulsen te geven en de verschillende diensten van hun universiteit aan te jagen.

3. Studentenstatuut

Met de zesde staatshervorming worden er een aantal federale bevoegdheden inzake Gezinsbeleid (en Arbeidsmarktbeleid) overgeheveld naar Vlaanderen. Sommige bevoegdheden, zoals kinderbijslag, betreffen het statuut van de student, een materie die de studentenvoorzieningen van de hogeronderwijsinstellingen nauw opvolgen. De VLIR richtte zich in september 2014 tot de Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met de vraag om betrokken te worden bij de vormgeving van het toekomstig beleid en bracht alvast een aantal gesprekstema's in kaart: levensonderhoud van studerende, meerderjarige kinderen (al dan niet binnen een gezinsverband), tussenkomsten in de studiekosten en studentenjobs, recht op een leven lang leren.

Sinds begin 2012 is er een nieuw systeem van studentenarbeid van toepassing waardoor studenten 50 dagen per jaar mogen werken tegen verminderde sociale bijdragen. De studentenvoorzieningen van de universiteiten evalueerden het systeem, vanuit hun praktijkervaring. Zij werkten een alternatief voorstel uit waarbij goedkope studentenarbeid beperkt wordt tot de zomervakantie en de weekends, dit voorstel werd in maart 2015 aan de bevoegde ministers bezorgd.

VLIIR Vlaamse
Interuniversitaire Raad

www.vlir.be

Vlaamse Interuniversitaire Raad
Ravensteingalerij 27
B-1000 Brussel
TEL +32 2 792 55 00
FAX +32 2 211 41 99
MAIL administratie@vlir.be
WEB www.vlir.be

IV

22

*de
universiteiten
als
werkgever*

1. Personeelsstatistieken

De VLIR publiceert naar jaarlijkse gewoonte het overzicht 'Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten'. Deze publicatie geeft inzicht in de opbouw en de evolutie van het personeelsbestand van de Vlaamse universiteiten, volgens categorie, wetenschappelijke discipline, geslacht, leeftijd, nationaliteit en anciënniteit.

Met ingang van het academiejaar 2013-2014 werden de academische hogeschoolopleidingen volledig geïntegreerd in de universiteiten. In editie 2014 van de personeelsstatistieken werd het integratiekader voor de eerste keer meegenomen.

De bijeengebrachte cijfergegevens laten toe na te gaan welke impact beleidsmaatregelen hebben op de personeelsbezetting en hoe de genderverhoudingen evolueren binnen de verschillende personeelscategorieën. De evolutietabellen tonen de ontwikkeling van de verschillende data in de periode 1992-2014.

_____ LEES MEER

De personeelsstatistieken vindt u terug op:

<http://www.vlir.be/content1.aspx?url=personeelsstatistieken>

2. Actieplan Gender

Het 'VLIR Actieplan Gender. Vrouwen in de academische loopbaan en het universitair beleid' (2013) werd door alle universiteiten geconcretiseerd in een instellingseigen beleidsplan dat vanaf 2014 geïmplementeerd werd. De rectoren van de Vlaamse universiteiten mandateerden de VLIR High Level Task Force Gender om het proces van implementatie mee te begeleiden en een inter-universitair monitoringprogramma op te zetten.

V

24

*networking
and
outreach*

1. Onze universiteiten in beeld

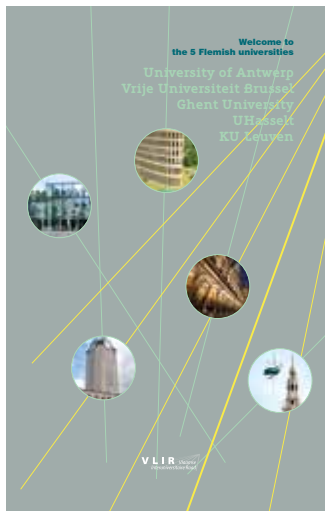
De Vlaamse universiteiten treden gezamenlijk naar buiten als de vertegenwoordigers van academisch onderwijs en onderzoek in Vlaanderen. In het kader van het Festival van Vlaanderen vond op 12 september 2014 de Flanders Informal Summit plaats te Gent. De universiteiten verzorgden het eerste luik van dit evenement. Het doel was om aan een breder publiek van externe stakeholders uit voornamelijk de industrie maar ook uit de culturele sector en de media, een blik te bieden op het universitair onderwijs en onderzoek. Zowel VLIR-voorzitter Paul De Knop als FWO-voorzitter Anne De Paepe gaven een presentatie. Hierna volgde een debat tussen de rectoren, een vertegenwoordiger van VOKA, en een afgevaardigde van De Tijd. De avond werd afgerond met een netwerkreceptie en een uitgelezen cultureel programma in de Gentse opera.

De VLIR nam deze gelegenheid te baat om een nieuwe brochure voor te stellen om de Vlaamse universiteiten in het buitenland te promoten.

LEES MEER

U kan de VLIR-brochure terugvinden op:

<http://www.vlir.be/media/docs/Algemeen/VLIRvoorstellingsbrochureuniversiteitenPDF.pdf>

2. Netwerkoverschrijdende samenwerking

Op donderdag 13 november 2014 vond er een ontmoeting plaats tussen Vlaamse en Nederlandse bestuurders, op uitnodiging van de Nederlandse Ambassadeur in Brussel. Het doel van deze meeting bestond erin om de banden aan te scherpen tussen de twee koepelorganisaties, en om na te gaan of er thema's en belangen zijn die gemeenschappelijke behartigd kunnen worden. Het hoofdthema van deze bijeenkomst waren de evoluties op het vlak van externe kwaliteitszorg. Zowel de Vlaamse als de Nederlandse universiteiten opteren voor een koers in de richting van een instellings-accreditatie met de nodige autonomie op het vlak van de interne borging van de onderwijskwaliteit. Tevens werd er aandacht geschonken aan de verschillen in universitaire bestuursstructuren in Nederland en Vlaanderen. De voornaamste conclusie die getrokken werd uit deze bijeenkomst, is dat er een noodzaak bestaat voor een krachtadig (centraal) bestuur voor iedere instelling. Het is de bedoeling om op recurrente basis een ontmoeting te organiseren tussen de Nederlandse en Vlaamse bestuurders, en om ook op het niveau van de secretariaten van VLIR en VSNU regelmatig contact te hebben over gedeelde interessepunten.

Banden werden ook verder aangehaald met de rectoren van de Franse gemeenschap. Op 3 maart 2015 werden de Vlaamse rectoren uitgenodigd door de Conseil des Recteurs des universités Francophones de Belgique (CReF). Bij die gelegenheid spraken de rectoren onder meer over de federale onderzoeksstructuren, samenwerking rond Europese Zaken (zie ook punt II,2), ontwikkelings-samenwerking, kwaliteitszorg en U-Multirank.

3. Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking

26 Hervormde VLIR-Werkgroep internationalisering

Een sterke internationale gerichtheid is eigen aan een academische setting. Internationalisering in wetenschap, onderwijs en dienstverlening staat dan ook erg hoog op de agenda van de universiteiten, die – naast tal van eigen acties en initiatieven passend bij hun specifieke instellingsbeleid – ook gezamenlijk krachtadiger willen kunnen optreden op dit terrein. Sinds eind 2014 komen daartoe de vijf vicerectoren of beleidsverantwoordelijken internationalisering samen in een hervormde VLIR-Werkgroep Internationalisering. Deze groep werkt in eerste instantie aan voorstellen voor efficiëntere internationaliseringstructuren en zal, vanuit een duidelijke visie op wat de universiteiten samen kunnen doen op dit vlak, tevens beleidsadviezen inzake internationalisering verstrekken aan de rectoren.

VLIR-UOS-samenwerking Zuiden

De Vlaamse universiteiten en hogescholen werken actief samen met partnerinstellingen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Het grootste deel van de projecten geniet de financiering van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, via VLIR-UOS. VLIR-UOS ondersteunt partnerschappen tussen universiteiten en hogescholen, in Vlaanderen en het Zuiden, die innovatieve antwoorden zoeken op globale en lokale uitdagingen. Concreet gaat het om de financiering van onderzoeks- en onderwijsprojecten tussen professoren, onderzoekers en docenten. Daarnaast geeft VLIR-UOS ook beurzen aan studenten en professionals in Vlaanderen en het Zuiden.

In 2014 liepen er 179 VLIR-UOS-projecten. Het gaat onder meer om 22 institutionele samenwerkingsprojecten met een duur van meer dan 10 jaar en deelname van verschillende Vlaamse universiteiten en hogescholen. 534 Vlaamse of Europese studenten ontvingen in 2014 een onderzoeks- of stagebeurs van VLIR-UOS. 1057 studenten uit het Zuiden kregen een beurs, waarvan de meerderheid een opleiding in Vlaanderen kwam volgen.

De tien landen waar in 2014 de meeste projecten lopen, zijn in afnemende volgorde: Vietnam, DR Congo, Cuba, Uganda, Ecuador, Ethiopië, Zuid-Afrika, Kenia, Tanzania en Peru. Per partnerland werkt VLIR-UOS met een landenstrategie. Die weerspiegelt de opportuniteiten voor samenwerking met universiteiten en hogescholen tussen het betreffende land en Vlaanderen en vormt het referentiekader voor de opmaak van oproepen en de selectie van projectvoorstellen. Er werd ondertussen een landenstrategie uitgewerkt voor Bolivia, Burundi, DR Congo, Cuba, Ecuador, Ethiopië, India, Kenya, Marokko, Peru, Suriname, Tanzania, Uganda, Vietnam, Zuid-Afrika (situatie zomer 2015).

2013 was een rampjaar voor VLIR-UOS. VLIR-UOS wist niet welk budget hij zou krijgen en van wie. Projecten werden on hold gezet; bursalen hadden plots geen zekerheid meer of ze hun opleiding nog zouden kunnen starten of verderzetten. Inmiddels is er in het kader van de zesde staats-hervorming een politieke oplossing gevonden. VLIR-UOS blijft erkend als partner van de federale overheid, en blijft door de Directie-Generaal voor ontwikkelingssamenwerking (DGD) gefinancierd. De federale overheid keurde bovendien het meerjarenplan van VLIR-UOS voor 2014-2016 goed, wat betekent dat de financiering tot en met 2016 verzekerd is.

Wat de grootte van het budget van VLIR-UOS zal zijn voor de toekomst, ligt echter niet vast. In tijden van crisis, blijkt ontwikkelingssamenwerking vaak een budget te zijn waarop de federale overheid bespaart. VLIR-UOS blijft dus alert, en blijft ijveren voor het vrijwaren van de middelen voor ontwikkelingssamenwerking.

Eind 2014 werden de hervormingen die minister Alexander De Croo wil invoeren in het geheel van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, en de indirecte samenwerking waaronder VLIR-UOS valt, in het bijzonder, vanaf 2017 aangekondigd. De concretisering hiervan zal gebeuren in 2015.

_____ LEES MEER

Het jaarverslag van VLIR-UOS vindt u op:

<http://www.vliruos.be/publicaties>

COLOFON

SAMENSTELLING EN REDACTIE

Vlaamse Interuniversitaire Raad

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Prof. Dr. Rosette S'Jegers, Secretaris-Generaal

VORMGEVING

www.magelaan.be

De integrale teksten van de VLIR-publicaties, -adviezen en visitatierapporten zijn beschikbaar via de website: www.vlir.be

Vlaamse Interuniversitaire Raad

Ravensteingalerij 27, B - 1000 Brussel, T +32 (0)2 792 55 00, F +32 (0)2 211 41 99, administratie@vlir.be